

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 59/2018-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. decembra 2018 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Miroslava Duriša, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Jany Laššákovéj (sudkyňa spravodajkyňa), Milana Ľalíka, Mojmíra Mamojku, Lajosa Mészárosa, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], zastúpených advokátom JUDr. Jiřím Choutkom, Štúrovo námestie 121, Trenčín, vo veci nezákonnosti volieb a proti výsledku volieb starostu obce Haluzice a poslancov Obecného zastupiteľstva obce [REDAKOVANÉ] konaných 10. novembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. novembra 2018 v elektronickej podobe s autorizáciou podľa osobitného predpisu

a 26. novembra 2018 poštou doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľky“), ktorou namietajú nezákonnosť volieb, ako aj výsledok volieb starostu obce [REDAKOVANÉ] a poslancov Obecného zastupiteľstva obce [REDAKOVANÉ] konaných 10. novembra 2018.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že „V obci [REDAKOVANÉ] bolo v čase volieb podľa zoznamu obyvateľov obce ku dňu vyhlásenia volieb ako aj podľa zápisnice z volebnej komisie registrovaných 79 voličov. Navrhovateľka v 1. rade získala 29 platných hlasov a navrhovateľka v 2. rade získala platných 27 hlasov, teda viac ako 10 % voličov. Navrhovateľka v 1. a 2. rade sú aktívne vecne legitimované na podanie sťažnosti.“.

3. Sťažovateľky sumarizujú niekoľko dôvodov svojej sťažnosti. Prvým dôvodom je nedodržanie harmonogramu organizačno-technického zabezpečenia volieb do orgánov samosprávy obcí v roku 2018, ku ktorému sťažovateľky v konkrétnostiach uvádzajú: „Starosta obce [REDAKOVANÉ] do termínu 30.8.2018 nevymenoval zapisovateľa a ani nezverejnil na úradnej tabuli obce jeho meno a kontakt. Ako vyplýva z listu Okresného úradu Nové Mesto nad Váhom, odbor všeobecnej vnútornej správy č. OU-NM-OVVS-2018/010082-4 zo dňa 18.09.2018 zapisovateľku vymenoval starosta obce až 07.09.2018 a informáciu zverejnil na úradnej tabuli až 10.9.2018.

V dôsledku nedodržania uvedeného harmonogramu boli kandidátne listiny odovzdávané dňa 07.09.2018 o 7.00 hod. ráno podľa zvyklostí z predchádzajúcich volieb domnej a obvyklej zapisovateľke miestnej volebnej komisie... ktorá ich prebrala, aj keď nemala k tomu ešte v tom čase poverenie a oprávnenie.

... k dátumu 17.10.2018 nebola starostom obce [REDAKOVANÉ] splnená ďalšia úloha, a to určenie plochy na vylepovanie volebných plagátov.“

4. Druhým dôvodom sťažnosti je podľa sťažovateľiek, že „V čase volebnej kampane dochádzalo opakovanému zastrašovaniu a osočovaniu nezávislých kandidátov rôznymi podnetmi na orgány verejnej správy...“.

5. Ako tretí dôvod sťažnosti sťažovateľky uvádzajú: „Zo strany starostu obce ako aj zo strany volebnej komisie došlo k manipulácii s počtom oprávnených voličov.“ Skutkovo argumentujú, že „Starosta obce zverejnil na úradnej tabuli zoznam obyvateľov obce [REDAKOVANÉ] ku dňu vyhlásenia volieb dňa 06.07.2018 s počtom 79. Dňa 15.08.2018 zverejnil starosta zoznam obyvateľov obce k voľbám s počtom 81. Napriek skutočnosti, že v predložených zoznamoch sa nachádza minimálne 13 maloletých obyvateľov obce bez volebného práva a dve osoby, ktoré pred termínom volieb zomreli, celkový počet oprávnených voličov bol podľa zápisnice o výsledku volieb 79.“

6. Napokon sťažovateľky prednášajú aj podľa ich tvrdení najzávažnejší dôvod, a to pochybenia pri sčítavaní hlasov. V konkrétnostiach k nemu uvádzajú: «Po skončení volieb dňa 10.11.2018 o 22.00 hod. volebná komisia nepostupovala podľa metodického pokynu na spracovanie výsledkov hlasovania vo voľbách do orgánov samosprávy obcí vydaného Štatistickým úradom Slovenskej republiky a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky.

Pri príprave na sčítanie hlasov volebná komisia nepostupovala podľa metodického pokynu-časť II. Zisťovanie výsledkov hlasovania v okrskovej volebnej komisii. Nebol dodržaný bod 3. Príprava na sčítanie hlasov-nikto nezapečatil nepoužité (nevydané) hlasovacie lístky a obálky, ale otvorili volebnú urnu a prenosnú volebnú urnu a komisia pristúpila k sčítavaniu hlasov.

Volebná komisia prepočítala obálky vydané voličom asi 10 krát, keďže počet voličov a počet vydaných obálok nesúhlasil. Pri sčítavaní obálok bolo volebnou komisiou niekoľkokrát napočítaných 63 ks odovzdaných obálok opečiatkovaných úradnou pečiatkou obce, pričom voličov v ten deň bolo 62. Do zápisnice bol tento údaj (63 vydaných obálok a 62 voličov) zapísaný, avšak v oficiálnych výsledkoch komunálnych volieb konaných dňa 10.11.2018 je údaj upravený na 62. Podľa metodického pokynu na spracovanie výsledkov hlasovania vo voľbách do orgánov samosprávy obcí: „Údaj-počet odovzdaných obálok predstavuje údaj v zápisnici počet voličov, ktorí odovzdali obálku. Kontrola: Počet voličov, ktorí odovzdali obálku musí byť rovný alebo menší ako počet voličov, ktorí sa zúčastnili na hlasovaní.“).

Sčítanie hlasov pre poslancov a hlasov pre starostu vykonala volebná komisia len raz bez druhého kontrolného sčítania. Zástupkyňa okresnej volebnej komisie Nové Mesto

nad Váhom, [REDACTED], odišla po sčítaní hlasov a vyhotovení zápisnice o 23:47 z volebnej miestnosti v [REDACTED] a urny so sčítanými hlasmi, obálkami a nevydanými lístkami neboli zapečatené.

Počas konania volieb v čase od 16-21.00 opakovane klesol počet prítomných členov volebnej komisie vo volebnej miestnosti pod troch členov, odišli mimo priestory volebnej miestnosti. V čase 21.00-22.00 klesol opakovane počet prítomných členov volebnej komisie vo volebnej miestnosti pod troch členov, volebnej komisii bola v tomto čase priebežne vyplácaná odmena starostom, ktorú si osobne od neho preberali.

Počas komunálnych volieb došlo aj k obmedzeniu práva voliť voličovi. Volič s preukazom ZŤP, pre zdravotné dôvody nedokázal sám zakrúžkovať čísla na volebnom lístku (má silnú cukrovku a trasú sa mu ruky). Po žiadosti jeho sprievodcu smerovanej volebnej komisii o možnosť vziať si so sebou do osobitného priestoru na úpravu hlasovacích lístkov sprevádzajúcu osobu spôsobilú upraviť hlasovací lístok podľa jeho pokynov a zákona a vložiť do obálky, mu bolo povedané predsedom volebnej komisie, že: „Keď sa dokáže podpísať, tak môže aj zakrúžkovať“. Pritom počas tých istých volieb bolo predsedom volebnej komisie inej voličke bez preukazu ZŤP v sprievode vnučky umožnené v jej zastúpení volebný lístok vyplniť, vložiť do obálky a vhodiť do umy.

Počas volieb došlo opakovane k navádzaniu voličov volebnou komisiou. Naši pozorovatelia uviedli, že komisia podávala niektorým voličom manipulatívne informácie, napr. slovami „Zakrúžkujte pána starostu...“ „Zakrúžkujte pána starostu, ináč je lístok neplatný“ alebo „Zakrúžkujte 5 poslancov...“»

7. Na základe uvedených skutočností sťažovateľky navrhli, aby ústavný súd po vykonanom dokazovaní prijal sťažnosť na ďalšie konanie a takto rozhodol:

„Vyhlásil voľby starostu obce [REDACTED] a poslancov obecného zastupiteľstva obce [REDACTED] konané dňa 10.11.2018 za neplatné.“

8. Prílohou sťažnosti sú splnomocnenie pre advokáta, zoznam obyvateľov obce (stav k 15. augustu 2018), zoznam obyvateľov obce (stav k 6. júlu 2018) a vyjadrenie Okresného úradu Nové mesto nad Váhom, odboru všeobecnej vnútornej správy č. OU-NM-OVVS-2018/010082-4 z 18. septembra 2018.

II.

9. Podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje aj o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánu územnej samosprávy.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

11. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

12. Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

13. Podľa § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť pre neústavnosť alebo nezákonnosť volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, do Európskeho parlamentu alebo do orgánu miestnej samosprávy alebo proti výsledku volieb môže podať okrem navrhovateľov uvedených v § 18 ods. 1 písm. a) až e) aj politická strana, ktorá sa na voľbách zúčastnila, 10 % oprávnených voličov volebného obvodu alebo kandidát, ktorý získal vo volebnom obvode najmenej 10 % voličov.

14. Podľa § 59 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť proti výsledku volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, do Európskeho parlamentu alebo do orgánu miestnej samosprávy môže podať aj protikandidát, ktorý získal aspoň 10 % hlasov. Sťažnosť môže podať aj najmenej 10 % voličov príslušného volebného obvodu; k sťažnosti musia byť pripojené podpisy a adresy týchto občanov.

15. Volebná sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 zákona o ústavnom súde musí podľa § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde obsahovať aj

a) vyjadrenie sťažovateľa o tom, či napáda voľby na celom území Slovenskej republiky, alebo len v určitom volebnom obvode; kandidát môže napádať len zvolenie iného kandidáta vo svojom volebnom obvode,

b) dôvody, pre ktoré voľby napáda, s označením dôkazov,

c) údaje a dôkazy o tom, že je oprávneným navrhovateľom podľa § 59; to neplatí v prípade navrhovateľov uvedených v § 18 písm. a) až e),

d) návrh na rozhodnutie vo veci podľa § 63 ods. 2.

16. Podľa § 60 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrh podľa ods. 1 sa musí podať do desiatich dní po oznámení výsledku volieb.

17. Ustanovenia zákona o ústavnom súde upravujúce predbežné prerokovanie návrhu sa vzťahujú aj na sťažnosti podľa čl. 129 ods. 2 ústavy, preto ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti preskúmal, či predložená sťažnosť spĺňa všeobecné a osobitné náležitosti návrhu podľa § 20 ods. 1 a 2, § 59 a § 60 zákona o ústavnom súde a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie v zmysle § 25 ods. 2 tohto zákona.

18. Sťažnosť sťažovateľiek bola ústavnému súdu doručená 21. novembra 2018 v elektronickej podobe ako platne konvertovaný listinný dokument do elektronickej podoby, t. j. v zákonom ustanovenej lehote desiatich dní po oznámení výsledku volieb. K sťažnosti bolo pripojené splnomocnenie pre advokáta na zastupovanie sťažovateľiek v konaní pred ústavným súdom a na „*podanie sťažnosti podľa § 59 ods. 1 zákona č. 39/1993 Z. z. vo veci nezákonnosti volieb starostu a poslancov obce Haluzice konaných dňa 10.11.2018*“ v podobe platne konvertovaného listinného dokumentu do elektronickej podoby.

19. Ústavný súd preskúmaním sťažnosti dospel k zisteniu, že sťažovateľky nepreukázali, že sú oprávneným navrhovateľom v zmysle § 59 ods. 1, resp. § 59 ods. 2, keďže z obsahu sťažnosti, ako aj z predloženého splnomocnenia nie je zrejmé, či sa sťažovateľky zúčastnili volieb do orgánov miestnej samosprávy ako kandidátky na funkciu starostu obce alebo na funkciu poslanca obecného zastupiteľstva. Napriek tomu, že sťažovateľky v ústavnej sťažnosti uvádzajú, že k nej pripájajú ako dôkaz aj „*zápisnicu volebnej okrskovej komisie*“, tá nebola priložená ani pri e-mailovom podaní a nebola priložená ani poštou.

20. Ústavný súd napokon pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistil aj to, že v nej, aj napriek tomu, že sú sťažovateľky kvalifikovane zastúpené advokátom, nie sú uvedené ústavné a zákonné ustanovenia, ktoré mali byť podľa ich tvrdení porušené, a že volebná sťažnosť v predloženom znení neobsahuje všetky obligatórne náležitosti ustanovené v § 20 a § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde, keďže

a) v nej nie je označený kandidát (kandidáti), proti ktorému (ktorým) volebná sťažnosť smeruje [§ 60 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde],

b) neobsahuje dôkaz o tom, že sťažovateľky sú aktívne legitimované na podanie sťažnosti [§ 60 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde].

21. V sťažnosti sťažovateľky síce tvrdia, že „v obci [REDAKOVANÉ] bolo... registrovaných 79 voličov. Navrhovateľka v 1. rade získala 29 platných hlasov a navrhovateľka v 2. rade získala platných 27 hlasov, teda viac ako 10 % voličov.“, ale nijako svoju aktívnu vecnú legitimáciu na podanie sťažnosti nepreukazujú. Avšak aj z dôvodu, že napádajú „volby starostu obce [REDAKOVANÉ] a poslancov obecného zastupiteľstva obce [REDAKOVANÉ]“, sa možno dôvodne domnievať, že sa volieb zúčastnili ako neúspešné kandidátky na funkciu poslanca obecného zastupiteľstva alebo na funkciu starostu obce.

22. Vzhľadom na uvedené ústavný súd nenašiel žiadny dôvod na to, aby vo veci sťažovateľiek postupoval inak ako v porovnateľných veciach iných sťažovateľov (okrem konania vedeného pod sp. zn. PL. ÚS 58/2014, pozri tiež konania vedené pod sp. zn. PL. ÚS 59/2014 a PL. ÚS 61/2014), a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

23. Ústavný súd nad rámec rozhodnutia pre úplnosť v kontexte skutočnosti, že sťažovateľky sú v konaní pred ústavným súdom zastúpené advokátom, uvádza aj to, že nedostatky zákonom predpísaných náležitostí vyplývajúce z podania sťažovateľov nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, pričom z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2018, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010). Ústavný súd v tejto súvislosti už vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 uviedol: „Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je advokát povinný vykonávať tak, aby boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie

konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“

Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2018